

SAL 1
HEJMAR 01

IN

1 KANÚNA PAŞİN 1943

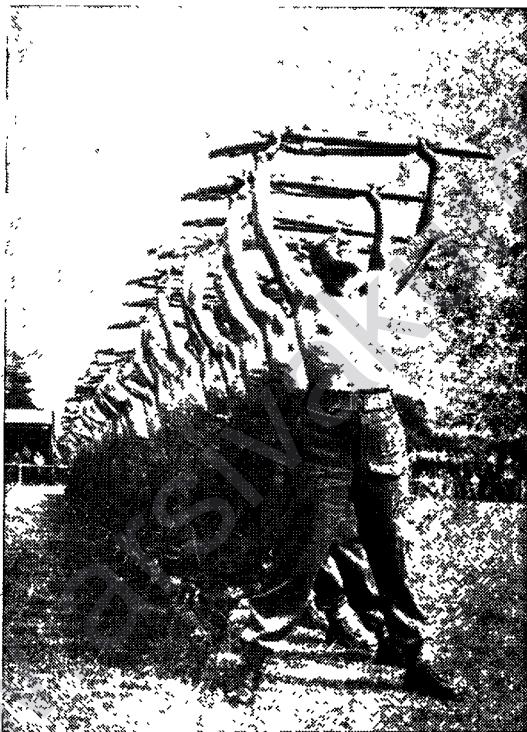
RONAHÎ

ANNEE 1
NUMÉRO 10

VENDREDI

1 JANVIER 1943

SUPPLÉMENT ILLUSTRÉ DE LA REVUE KURDE HAWAR

ESKERÊN ÇEKOSLOVAK DI TALîMGEHEKE WELATÊN ROHELATE NIZING DE

ŞAM — 1943
ÇAPXANA SEBATÊ

CİROKA KURDMANCI:

XEZNA SÊ KOSAN

Sê heb kose hebûn. Her sê birayê hev bûn. Di welatekî xerib de ji xwe re dixebeitin. Sendûqek zêrê wan hebû; dani bûn cem xanimekê.

Kosektî din hebû ji bajarê Hindistanê. Ewî koseyi remil avêt dî ko sendûqek zêrê her sê birayê kose heye.

Ew kose ji Hindistanê rabû, ket rê û hat cem xanimê. Ji xanimê re go: ka sendûqa zêrê me. Xanimê ew nas ne dikir. Kose mina hev in; di dilê xwe da go; qey yek ji her sê biran e, hatiye pereyê xwe dixwaze; dayê.

Evarê her sê bira ji gîhaşti bûn bajarê xanimê.

Ê piçûk çû pere ji xanimê xwest. Xanimê go: birayê te hat û bir. Kose pîrsî, yekî çawan bû?

Xanimê go: yekî hebilbilind bû.

Ê piçûk hat cem birayê xwe go: Pereyê me birine. Birayê mezîn go, yê ko biriye çawan bû? go, yekî hebilbilind bû.

Birayê mezîn go, madam ev işaret heye rahet e, emê hisabê xwe bikin; pereyê xwe derinîn.

Ê piçûk — hebil-bilind e

Ê mezîn — hebil-kemal e.

Ê navîn — hebil kemal e,
keleme-diran e.

Birayê mezîn disa pîrsî:

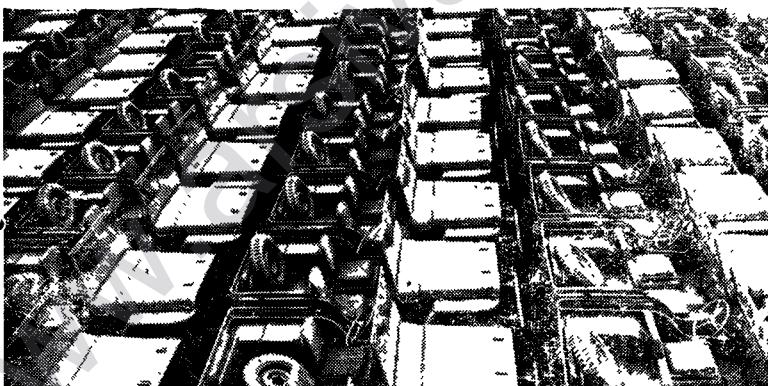
— Xanimê ci gode te?

— Go hebilbilind e

Birayê mezîn go:

— Hebil-bilind e, hebil-kemal e, kelme-diran e, navê wi heci Remezan e, Bajarê wi Hindistan e.

Hersê bira dan rê, çûn Hindastanê, perê xwe anîn.

STRANA KURDMANCI:

SADONÊ GERGERI

Konê Sadon xan e, bi min xan e
J' ailiyê stewlî li min xweş têt deng û şehîna hespan e
J' ailiyê koçkê li min xweş têt dengê coniyê qehwê
[ú fincan û zehran e
Mincole, bi sê denga li mamê Xidir axa dikir gazf
Digo, bêje Nûhê gergeri bila li Şehlayê siwar nebit
Şehla hêj piçûk e bi ehwâlê şerf nizanit

Nûho, babo min û beriya jêrî çû têk nîne
Birek siwarê şemeri rikêb kirf ser çiyayê melasina
Şade şûdê Nûhê gergeri gelek hene
Talan û túlan ji qüntara çiyayê Şingalê vedgerine
Nûho Paiz e, dinya li min tazi ye
Giyayê zûra li min beyî
Nefela mîrga li min rizi
Nûhoyê gergeri fro se şev û sê roj in
Şer e ligel pêncsed siwarê şemeri.

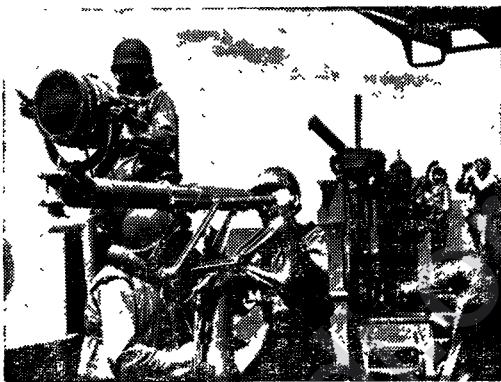
MAÇIKÊN

KO MIROV PÊ DINIVISTIN

Casûsek bi navê Onya Swig hebû. Onya jinikeke bedew û gelek cazibedar bû. Onya pişti ko mezin bû çûye Swîçreyê û di xestexanekê de bûye nexweşnér. Onye casûseke welé bû ko ji her kesî re, ji wi re ko bêtir pere dida dixebeit. Ji xwe Onye jinikeke bémiliyet bû. Kesî ne dizant ji kifjan milet û welati ye. Hinan digot ko Onye dentimarkt ye, hinên din digot çini ye. Lê kesf rasti ne dizanî. Onye ji ew rasti ne digote kesî. Vê paşiyê rojnamevanekî emêrikanî çûye xestexana ko Onye lê ye û bi dari wê ketiye. Onyê tiştên jérin gotine rojnamevên:

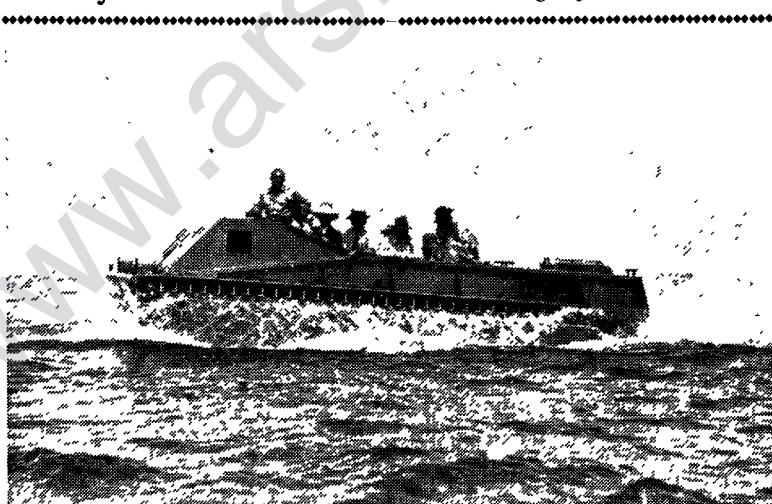
— Di casûsiyê de min ji her tiştî bêtir ji bedewiya xwe istifade kiriye. Lê carina rasti mirovine welê dihatim ko guh ne didan spehitiya min. Hingê bi tep û hileyine din min zora wan dibir.

Carekê diviya bû ez kaxezên casûseki

Jî çekên ordiwa emêrikanî, topên balafîrsiken li ser keştiyekê. Didevan bi dûrebînan dûrahiya behîrê seh dikin.

balqanî bidizim. Mêrik li Viyanê di otèleke mezin de rûdinişt. Ez çûm wê otêlê; ez û xadîma otêlê em li hev hatin. Keçikê cilên xwe dane min. Min ew li xwe kirin û ez bûm xadimeke delal û bi vî awayî ez ketim oda mêrik. Min pê re bi işwebâzî da û stand. Mêrik ez himbêz kirim û dikir ew iş bi min re bikira. Min xwe hinek xeyidand. Mêrik li ber min geriya; em li bev hatin. Bi

TANGEKE EMÊRIKANÎ JÎ TİPEKİ NU. EV TANG DI AVÊ DE JÎ DICË

tenê min jê re got
 ko ji min re divêt
 ez hinéki derkevîm.
 Mérîkê min pê qail
 bû. Ez derketim
 derve. Min narkott-
 kek (benc) di lêv û
 hinarikên xwe da û
 ez vege riyam cem
 mérîkê xwe. Mérîk
 ez himbêz kirîm û
 lêv û hinarikên min
 maç kirin. Gelek ne
 borî narkotikê testra
 xwe şanî da. Peyayê
 min bê hiş kete erdê.
 Min hûr-mûrên mér-
 rik tev dida û ez li
 kaxezan digeriyam. QEWE TËN FRANSA ŞEREVANÎ EN MËKANIKÎ DI EFRIQA BAKUR DE

Bi carekê de min dengek bihtist.

— Hey casusa bêbext...

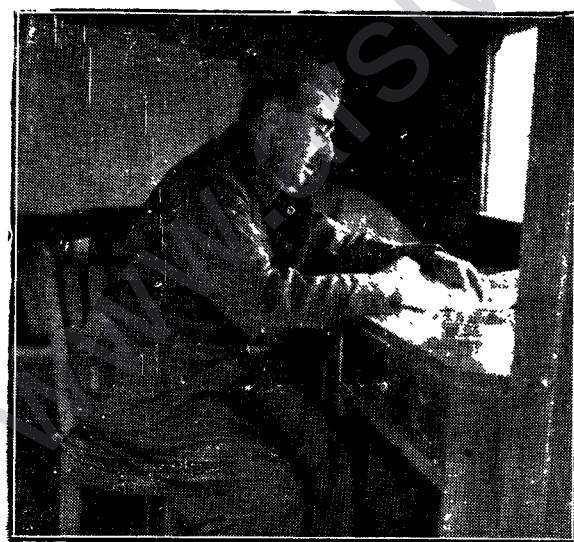
Mérîk di xwe anî bû der; da bû şej-
 derba xwe. Du derb berdane min. Ez
 lê zivirim, li singa wî siwar bûm û vê

carê şûşa narotikê bera devê wî da.
 Dilê mérîk bi temamî ji bir ve çû. Min
 kaxez birin, cilêن xwe guhartin û min
 xwe gihande timobila ko ji derveyî otèle
 li hêviya min bû ».

Dîsan Onyayê gote
 rojnamevén:

— Ji xwe gelek caran
 min kaxezên casusân didi-
 zin. Herweki dizan ji dizan
 bidiziya. Belê carekê ji min
 da bû pey casusekî elemâ-
 ni. Mérîk di bajarekti Bel-
 çiqê de dixebeitî. Ji xwe
 beriya min Polisa siri
 hûr-mûrên wî seh kiri bû.
 Lê polisê nikari bû tiştekî
 peyda bike. Ji milê din ji
 min re goti bûn ko casusê
 elemâni gava vedixwe hin
 sirênen xwe dide der.

Icar ez rabûm û çûm
 bajarê ko mérîk lê bû û
 ez daketim xaniyê ko casus
 bi xwe tê de rûdinişt. Di
 wî xaniyîl de min ji ji xwe

JI FERMANDERËN FRANSA ŞEREVANÎ GENÉRAL LARMÎNA

re odak girt. Dema ez ge-hiştim mal mérík ne li mal bù. Piştî ko ez li oda xwe bi cih bûm digel gremofona xwe derketim salonê û min bi xwediya malê re dest bi reqsê kir. Piştî bi-hinekê casúsê elemanî hat. Min berê xwe da wî û bi elemanî got ê:

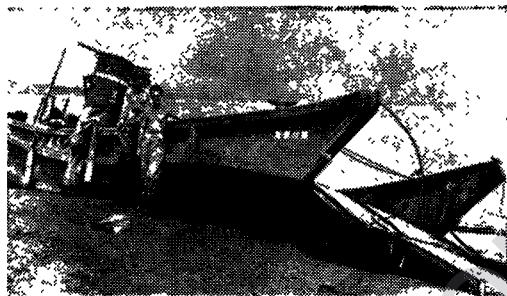
— Ev e mérék hat, gelo dizane bireqise

Casúsê elemanî li min vegerand û got: Heke nizane jî ji bona te cehda xwe wê bike ko bizane.

Mérík ev tişt gotin, ket bin çengê min û ez reqisandim. Piştî çend rojan dan û standina me ewçend çûye pêş ko ez bi şev çûm oda mérík. Me şerab vedi-xwar. Min ji mérík re got ko ez ji torinê Nemseyê me û tifaqek li min qewimiye û min terka welatê xwe daye. Mérík piştî ko çend qedeh vexwarin ji min re got ko li Belçiqê bi xebateke siri mijûl dibe. Min jî jê re got ko ez ji li xebatekê digerim û heke qebûl dike ez dikarim bi wî re bixebitim. Di nav ştexaliyê de min jê pirst: Ma kaxezên xwe li kû vedîşeri?

Méríkê min got: Li ci-hekti welé ko nayete bira tukesti. Ez kaxezên xwe di nav solên xwe de vedişerim.

Ji xwe min jî ev diviya bù. Kela mérík rabû bù; desten xwe diréji min dikir. Ez bihinekê derketim derive û min narkotik di lêv û hinarikeñ xwe da. Gava ez

Emîrîkanî ev bûne sê meh di giravê Silêman de dirêji japoniyau dikin.

Klişâ kelekeke japoni şanî dide ya ko ketiye destê emîrîkaniyan.

vegeriyam balê sebira ele-manê min gihaştî bù dawi-yê. Hema ez kişandim him-bezâ xwe û ez bi maçkine germ maç kirim. Gelek ne bori méríkê min bêhiş kete erdê. Dil ji bir ve çû bù. Min dolabvekir û ez li solan geriyan. Di nav soline ke-vin de min kaxezên casús peyda kirin.

Roja din min kaxez sipar-tin xwediyan û min ji wan mikafateke mezin girt ».

Ev tişt hemî li Ewropayê çebûne. Lê Onye li Ef-rîqayê di nav reşikan de ji xebitiye. Di mistemlekeke Efriqayêde xelkê cih ji xwe re çek û cebirxane tanîn. Xwediyê mistemlekê, dew-lekeke ewropayı, pê hesiya bù. Wê dewletê dixwest bi-zane ew çek çawan dihatin mistemlekê. Dewletê kir ne kir lê tiştek ne bire seri û dawiyê qesta Onyayê kir. Onye rabû çû wê mistem-lekê û dest bi shikirinê kir. Onye di vê babetê de gotiye:

— Qederê sê mehan ez di nav xelkê de geriyan. Lê min tu şop hilnanî. Şevezê ez gihaştî bûm ko-nen reş. Wê şevê ez bûm

mêvanê serekê eşirê. Yek ji jinén serek avis bû û dikir biwelide. Jinik li ber dilê mérê xwe gelek eziz bû. Mérík gava ez ditim kéfa xwe gelek ji min re anti. Jê ve welé ye ko jinikeke spî dikare bi her awayı arîkarya jina wî bike. Bi rastî ji jinik bi raheti wellidî û ez midektî xweş li cem jinikê mam û em bûn dos-tén hev. Şevezê di nav şte-şxaliyê de gava me qala çek-an dikir jinikê gote min:

— Tu dizanî em çekên xwe çawan ditinîn. Vapo-reke elemanî bi şev tête nizingî filan gundi û sendûqên tifing û cabirxanan tavéje keviya behirê. Xelkê me diçin wan sendûqan di-din hev û ditinîn reşâhiyê. Sibetirê min terka wan da û ez vege riyan Ewropayê. Ne hewce ye ko ez ji te re bibêjim ko ji hingê ve tu çek ne gihaştine reşikên wî welati ».

Xwendevaninol bi min be ji niho û pêde heke we jinikek maç kir bert ewili lêv û hinarikeñ wê rind bidin siştin.

KONIGSTEYN

KELEHA KO JIRO JÈ REVÍ

Mişel Bernan, yekl frensiz yé de
di wexté mitaieké de keti bù destén
elemanan ù bù bù yaweré emiral Lök-
lérk; der heqé hésiriya xwe ù ferman-
darén ko pê re di qerargaha hésiran
de bûn, bendek nivisandiye ù tê de
gotiye:

Qesira Türlavilé ji Şerbûrgé bi çar
kilométiran dûr e. Li 19è Hizérana
sala 1940! de di wé quesire de buyerine
tarixi hatine pê. Qederé xwest ko derya-
vanen fransizi yén ko berl du heftan di
Dunkerké de şeré dijmin kiri bûn di
Şerbûrgé de bêt ko dest bibine xwe,
kwe bispérin elemanan.

Deryavanen fransizi di Türlavilé
de li hev giba bûn hev ù li hêviya
hatina elemanan diman. Di nav wan
de du emiral; emiral Abriyal ù emiral
Löklerk ù çend zabitén bilindpeya he-
bûn. Herkest şeré xwe kiri bù ber xwé
ù ker ù lal li bendé dima. Deng ji miriyen
dihat lè ji wé civaté ne dihat. Zengila telefoné
ew bédengi ji hev de xist. Yé ko telefon dikir
waliye Şebûrgé bù. Wali digot ko serhengek
(miralay) ù çend zabitén din ên eleman terka
Şerbûrgé dane ù dihatin Türlavilé, da ko me
teslim bigirin.

DERYAVANEN EMERİKANI ÊN NÜ

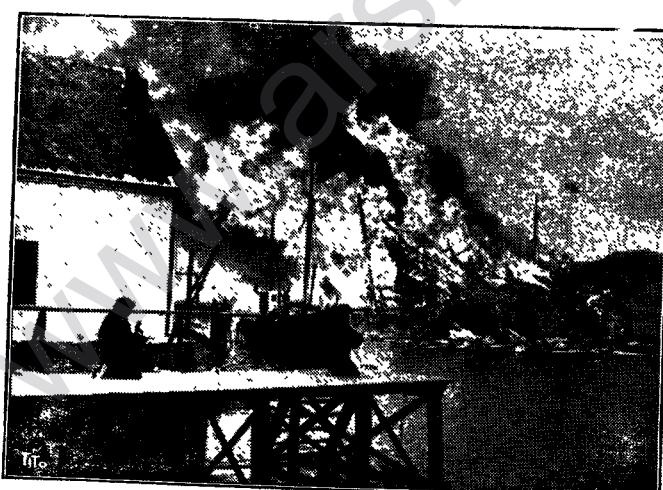
Emiral Abriyal pişti ko bihtstoka telefoné
dant, şûré xwe kire nav destén xwe, bi awirine
ziz lè uihert, qey jé xatir dixwest. Emiral hinekt
sekini ù paşê şûr da ejniwa xwe ù ew skénand.
Herçi emiral Löklerk desté wi li şûre wi
negeriya; rabû şûré xwe da min ù got:

— Bernan ez di xwe re nablinim ko şûré
xwe bişkëntmin ;ka ji
te re tu bişkénine.

Min şûr girt ù ez
daketim bexçé; min jé
re kortek kola ù ew tê
de veşart Min di dilé
xwe de digot heke ro-
jeké ez ù emiral di
Fransé de gihane hev
ezé şûré wi è mirl-
zindi berpeyi wi
bikim

Gava ez vegeri-
yam qesiré, zabitén
element ji gihasti bûn
è ù şertén teslimé ji
emiral Abriyal re di-
dan zanin. Di vê nayé
de emiral Löklerk ez
bi tenê kirin ù gote
min:

— Tu dizani ko

yawerê min hatiye kuştin.
Elemanan destür daye me ko
her yeki ji me yawerek hebe.
Dixwazi bibi yawerê min.

Min ji qebûl kir ko di
hêstiriyê de bibim yawerê wi û
bi vi awayf ez ji ketim qesla
hêstran ya ko biçîwa Königste-
ynê, ji Drâsdenê pênel kilomêt-
tir dûr.

Qesle ji deh timobilan bi
hevdû diket Heşt ji bo hêstran,
dido ji bo mîhafizan. Her du
emiral, Abriyal û Löklérk ketin timobilekê.
Min ev timobil tajot. Di timoblla ko di paş
me re dihat, zabitek û neh eskerên elemans
bi cih bû bûn. Em di Şerbûrgê re derbas bûn.
Di kûce û kolavan de ji hin eskerên elemans
pêve lukesî xuya ne dikir. Nizanim çawan bû
û min li paş xwe nibêrt. Timobila elemanan
ne li paş me bû. Hingê min, gote emiralan:

— Ev e firsendek, timobila elemanan ne li
pey me ye; em dikarin birevin herin gundeki,
cîlén xwe biguhêrinin û xwe bidin aliki.

Emiral Abriyal li min vegerand û got:
No, me soza xwe da...

Li Mayensê em sekintin. Qesleke din
giha me. Di vê qesle de, min général Jiro
nas kir.

Jiro ji Berlinê dihat. Em tev de ji timo-
bilan peya bû bûn. Zabiteki elemans hat û ji
ne pirst:

— General Jiro ki ye?

NE YARI NE HENEK

GENERAL DE GOL BER BI BRAZAVILÊ

Jiro gavekê qedimi. Zabit got ê: General
di heqê te de emirê idamê heye.

Jiro lê vegerand û got: Ez iro hêstr im,
çî dikarim bikim; bi tenê dibêjim ko hêstrên
herbê nayine kuştin.

Zabite elemans: Em te ne
ji ber ko hêstrî dê bikujin; lê
ji ber ko te elemans sivil
dane kuştin emê te idam bikin.

Jiro: Belê ew sivilên elemans
bi peraştan daketi bûn
pişta xetên me. Dilê wan hebû
xesarê bigehînin me; ji lewre
min ew idam kirin.

Zabite elemans serê xwe
hejand û got: Baş e, bide pey
min.

Jiro xatir ji hevalen xwe
xwest û da pey wi zabit. Pişti
bistekê me ji terka Mayensê
da û em bi rê ketin. Bi rê ve
her du emîralan xwe ker kiri
bûn, rûyên wan tek ve çû bûn.
Dawiyê em gihaştin Königstey-
nê. Pişti du saetan çavêne me

Japoni ji emîrikanîyan re dixebeitin. Belê japoni gava ketine
giravên Silêman; tê de hin riyan petrolê xerab kiri bûn.
Vêca emîrikanî wan riyan bi hêstrên japoni didin çêkirin.

'bi batina général Jiro bi roni bû. Jiro biserhatiya xwe û hevalen xwe te qise dikir û digot:

— Min ji zabitê ko ez istiewah kirim, got: Heke te fransizine sivil bigirtana yê ko daktei bûn pişta xetên elemanni te çi ji wan dikir? Ma te ev Idam ne dikirin?

Zabiti li min venegerand, çû odeke din û bi telefonê bi mezinê xwe re xeker da û vegeriya cem min û ji min re da zanîn ko qerara idamê hatiye rakirin.

Herç keleha me, elemanna ew bi çend biren leva kiri bûn. Herç fermandar û zabitên bilindpiye, ji wan re odene xweser texsîs kiri bûn. Herç esker û zabitên piçûk ji her panzdeh mirovan re odak da bûn. Ji roja pêşin de serbendê kelehe ji me re da zantîn ko sabûn hindik e û li serê ses heftan carekê ji her hêşri re qalibek ve bîhata daytin.

Di kelehe de jiylîna 'me bi awayê jérin bû. Serê sibehê li saet heştan em hişyar dibûn û me xwîrîniya zabitên xwe dubire wan. Piştre di hewşa kelehe de em li hev digihan hev û zabitê nobetdar em yoxilme dikirin. Li saet delhan me odayen xwe saz dikirin û diketin methexê û me taştiya xwe çédikir. Taştiya me ji kartol û masiyê hişî an ji kartol û göşten hespan bi hev diket. Piştî nivro em serbest bûn; an dinivistin an di hewşa kelehe de digeriyan.

PERASÜTİSTÊN EMERİKANI DI TALIMÊ DE

Elemanau miaşen me, miaşen ko me di ordiwa fransizi de distandin didane me. Bi wi miaşt nefereki koteke çixareyên xwe dikirin. Ji xwe ji çixaran pêve 'me nîkart bû ji derive tu tiştî bikirin.

Hêj pênc roj ne keti bûn navê ko em gihaştî bûn 'Königsteynê ko min ecêbek dit Rojekê bişkojeke emiral Löklêrk keti bû erdê û li bin textê wî wer bû bû. Min xwe xwar kir û di bin text re li bişkojê geriyam. Min bişkoj peyda kir, lê pê re min ecêbek ji dit. Di bin text de bîhistokek hebû. Elemanau tiştên ko me di nav hev de digotin tev de dibihistin. Emiral gava dit ko ez lebikte ji min pîrsî

— Bernan ci li te qewimiye?

Min tiliya xwe bire ser lêvîn xwe û li ser kaxezekê nîvisand: « Di bin textê te de bîhistokê heye ». Hingê emiral bi dengeki bilind

BALAFIVANÊN EMERİKANI XWE KARÎ ERİŞE DIKIN

gote min: Bernan qehwa ko te ji min re anf sar e. Ji niho û pêde bila xwe bidê.

Gava em derketju hewşê emîral gote min: Ji roja ko em hatine kelel ê ez her û ber mîrîau li Hitler dikim. Elemanan ev hemî bîhistîne.

Îcar em li bîhistokan digeriyan. Me yek di oda xwarinê, yek di oda général Jiro tyek di hexçê de peyda kir.

Piştî ko mesela bîhistokê peşili dizdarê Königsteynê général Günter dil kir ko yawerên fermandarêne fransız bêxe destênu xwe û wan bike casusê xwe. Ev tevdîr ji ewçend ne çû serî.

Rojekê ji rojan xeber gihaştiye me ko genêralekti ingilizi anîne hêşirgahê. Navê wi Con Rayt bû. Herçî em yawer, bi dor serê sibêhê me qehwa généralê ingilizi jê re dibir. Heçt ko qehwe jê re dibir bi silava « Herbiji Ingiltere » silav lê dikir. Lê généralê ingilizi xwe ntîngî fermanderên me ne dixist. Lê rojekê me dit ko généralê ingilizi gava di hexçê de digeriya bi zabiteklî fransız re xeber dida.

Êvarê, li wextê gîvê, wî zabitî tiştîn ko général Rayt jê re goti bûn ji me re qise kir. General goti bû ko ingiltîz ji fransizan xeyidîne ji ber ko fransiz zû teslim bûne. Digel vê hindê Ingiltere ji ber ko gelek qels ketiye dike ji elemanan mitarekê bixwaze. Biyê nevê van gotinan em meyûs dikirin. Sibetirê min qehwe bire généralê ingilizi. Gava ez ketim oda wî min jê re « Roja te xweş » got û qehwe ber pê kir. General bi ken li min vegerand û got: Welê dixuye ko tu ji Ingiltere hez naki?

Min: Ma cîre général?

General: Ji ber ko hevalên te her sibe gava ji min re qehwê dîtinin navê Ingiltere hillidîn û « Herbijî Ingiltere » dibêjin.

Di vê navê de kirasê genêrel yê ko li ser kurst bû ket erdê. Ez lê tewihan û min ew rakir. Çavê min bi marka kirêş keti hû. Mar-kake Berlinê. Min ev gote emîralê xwe. Löklérk, gote min:

— Ji xwe min jê şik dikir. Niho ez ewla bûme. Mêrik ji gestapoyê ye, casus e, xwe kiriye genêralekti ingilizi û ketiye nav me.

Piştî du rojan général Rayt terka hêşirgahe

Balafrîvanê ingilizi piştî ko bajarén Elemanyayê bombaran kirine vege riyanne wargehê xwe û balafrîn xwe dîkin hangaran.

da. Heq di destê emîral Löklérk de bû. Ji xwe piştî me zanî ko di ordiwa iniltzî de bi vi navî tu général nîn bû.

Qederê salekê ez li Königsteynê mame: û bi deiyanavanîn ko Hitler ew berdane vege riyan Fransê. Gava ez gehîştim tixub zabiteklî element gote min: Solênu xwe ji xwe bike.

Ez lê ecêbmayî mam û miş li rûyê wi nihêrt. Hingê gote min:

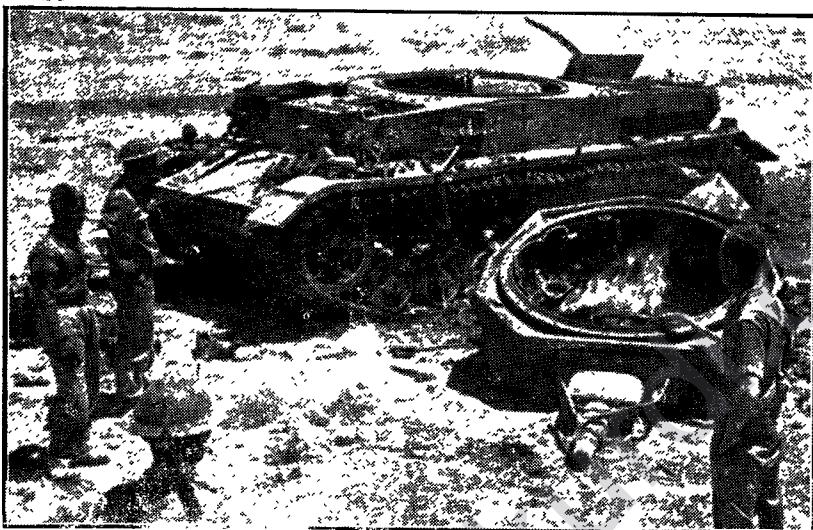
— Ev sol ji te re de Göningsteynê de dane. Ev malê Elemanyayê ye, divêt vegere Elemanyayê.

Min sol ji lingên xwe kîrin û ez pêxwas ketim erdê welatê xwe.

Di vi seri de ji q. 'en adeti pêve qadeke din heye. Ew jî qada noqaran e. Eleman ji destpêka seri ve di vê qadê de xebateke zor dixebeitin û nemaze di Atlantikê de bera vaporêng ingilizi û yêng hevalbendan didin. Ji ber vê yekê xesarine mezin gihaftine vaporticaretêng ingilizan. Dilê elemanan hebû û iro ji heye, bi vi awayt giravêng Ingilterê ji her tişti mehrûm bikin. Lê plana elemanan ne cû seri. Stolên ingiliz û emêrikani di dârahiya behiran de li noqarêng elemani digerin û wan bin av dikin. Ji milê din tersaneyêng ingiliz û emêrikani vaporêng nû çedikin û wan xesaran bi şûn de vedigerinin. Herçî tersaneyêng emêrikani, heiweki klişe şanî dide ne bi tenê bi roj lê bi şev ji dixebeitin û di rojekê de du vaporan çedikin. Ji ber ko ji bajareng Emêrikê re taluka halalîran nine.

DI QADA ŞERE MISİRË DE TANGEKE ELEMANI YA KO BALAFIREN İNGİLİZİ ŞKENANDIYE

BALAFIRVANËN EMÊRÎKANI DI QADËN MISIR Û TRABLISXERBË DE BERIYA ERİŞE

OHA

EV CENKEŞTİYA
JAPONİ MIN BIN AV KIR

Noqareke emêrikanî di meha Tîrmehê û di Pesifikê de bêrtorpiyora japonî Oha bin av kiri bû. Naxuda yanî keptanê noqara emêrikanî di radyowa Nûyorkê de biserhatiya xwe qise kîriye û gotiye:

— Ev bû bûn pênc roj ko em di ber û di nav giravên Pesifikê ên gir û hûr re digeriyan û em rasûl dijimin ne dihatin. Li 8ê Tîrmehê me ji dûr ve vaporek dit û em noqî avê bûn. Ji binê avê bi dûrebînê me dit ko ew vapor yeke emêrikanî ye û em derketin rû û me silav, lê kir.

Li 14ê mehê pişti nivê şevê memûrê bêtêlê ez hişyar kirim û telêgrafa jérin da min: «Qefleyeke bêrtorpiyorân japonî berê xwe daye bakur; li xwe guhdar bin ». Min zabitên xwe dane hev û em bi hev şewirin. Me qerara xwe da; meê rê li qeflê bigirta. Me plana xwe çêkiri bû. Emê di navbera

MAK-ARTUR DI GINA-NÜ DE

General Dûglas Mak-Artûr, généralê emêrikanî é bi nav û deng, serfermandarê qewetên hevalbendan yên Nîvro-pesifikê, di Gina-nû de, di navbera eskerên ewistrallî de, wek yekî ji wan, çaya xwe vedixwe.

du giravan û di avtevgekê de li heviya qeflê bimana. Beriya spêdê em gihaştin avtengê û em qederê pênc métiran noqî avê bûn. Me dûrebîna xwe hilda rûyê avê û em sekînîn. Me her çar torpilên xwe li qewanîn siwar kirin û berê wan da devê avtengê.

Dinya dest bi zelalbûnê kiri bû. Bertorpiyorân me xuya ne dikirin. Ûdî dinya bi temamî zelal bû bû. Ji dûr ve dûmaneke boz xuya kir. Vê carê me ew qefaltî bûn. Ji 15 kilomêtiran bertorpiyoreke japonî xuya kir. Di pey wê re pêncen din dihatin. Min a pêşîn da bû ber çavên xwe. Ew Oha, bi xwe bû. Oha keti bû hikimê torpilê. Min emirê agirkirinê da. Her çar torpilên me bi hev re ketin avê û qesta Ohayê kirin. Ohayê torpil ditti

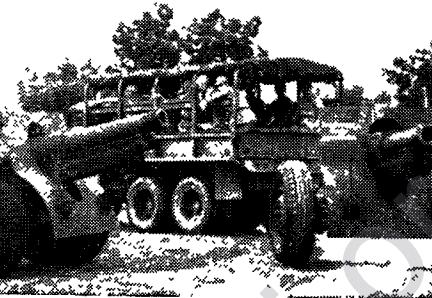
DI BALAFIRGEHEKE EFRIQA BAKÜR DE

bûn û dikir ji ber riya wan bireve. Lê ji wê menawrê re wext ne ma bû. Torpilek li pêsiya keştiyê keti bû û keşti li ser pozê xwe ber bi jér dibû û qûna xwe hildida. Me işe xwe qedandi bû. Niho diviya bû em ji ber keştiyên din birevin. Me noqara xwe 120 métiran daxiste binê avê. Dile min hebû, di bin avê re ji avtengê bi dûr bikevîm. Lê vê carê siûde arıkariya me ne kir. Makîneyên noqarê sekinin. Niho bertorpiyo- rên dijmin bombeyên xwe ên bi-re dixebeitin.

Destegahên emêrşkanî ji bo hemî dewletên ko şerê mihwerê dikin navin wê berdانا me. An bombe-rast bi rast li noqarê biketana an di nîzingî wê de biteqiyana û em bêgav bihiştana ko em derkevin rûyê avê. Li rûyê avê topên dijmin li héviya me bûn ko me ji nû ve daxin biniya avê.

Aletan şant dida ko bombe ji me bi du kilomêtiran dûr diteqiyân. Lê siûde disan arikariya me kir Bombe diteqiyân, lê ji me bi dûr diketin. 3, 4, 5, 8... kilomêtiran. Aletê nema xwe tev dida. An dijmin hew bombe berditan; an gelek ji me bi dûr keti bû.

Mirin hemin mirin e. Lê qet nebit me Oha bin av kiri bû. Ez di wan mitalan de bûm ko noqara me bi carekê de heziha; carekê, du caran, sê caran....

Qederê çar saetan em di bin avê de man û paşê me qesta rû kir. Ji nû ve û careke din me dinya riñnik dit.

Gelo ev her sê çeliyên heywanan ci ne? Ma namînin kutikên hirçan. Belê mirov wê bibêje qey ev kutikine hirçan in û di bexçekî heywanan de resimên wan hatiye girtin. Lê rastî ne welê ye. Ev ne kutikine hirçan; lêbelê peyayine ordiwa emêrşkanî, cewrikine san in. Lê ne seyine adeti, cewrikêne seyine fêris, wek seyên zozanen me, seyên senboyî û ên gurxenêk. Di ordiwa emêrşkanî de ji bona van seyan teşkilatune mezin hene. Ev teşkilat van seyan bi xwedî dikin û ev se di ordiwe de, wek qasidîyê, wezifeyen eskeran dibinin. Nemaze gava berf dibare û rê têne girtin ev seyên ha di navbera çeper û qereqolan de hûr-mûr û kaxezan dibin û ditinîn. Carina ji heke kemyonek di berfê de tegint se diçin qerargahê û elamê didin xwedîyan. Cewrikên klişê hêj cil-roji ne.

DI GUNDEKİ STALİNGRADÊ DE

Serê Stalingradê ev çendî û çend
roj in dom dike û ûrisan di vî şerî
de méraniye ecêb şanî daye. Rojna-
mevanekî rûst bi navê Alekst Morlof
yê ko di wê eniyê de hazır bûye der
heqê şerên Stalingradê bendin niv-
sandine. Morlof di bendeke xwe de
gotiye:

— Bi mifrizeke keşfê û bi şefeqê
ve em gihaşti bûn gundeki Stalingra-
dê. Gundeki vala; xelkê wî terka wî
da bûn. Li ser berfê sopine peyan
xuya dikirin. Serbendê mifrizê got; xuya
ye ko dijimin carina tête vî gundi;
diwêt em xwe tê de vesêrin û li hêviya wî
bimînin.

Mifriza me ji nwazdeh peyan bihevketi bû.
Mifrizê xwe di xanîki de veşart. Gelek ne borî;
saet bû bû heşl, mifrizeke elemanî jl jê ve

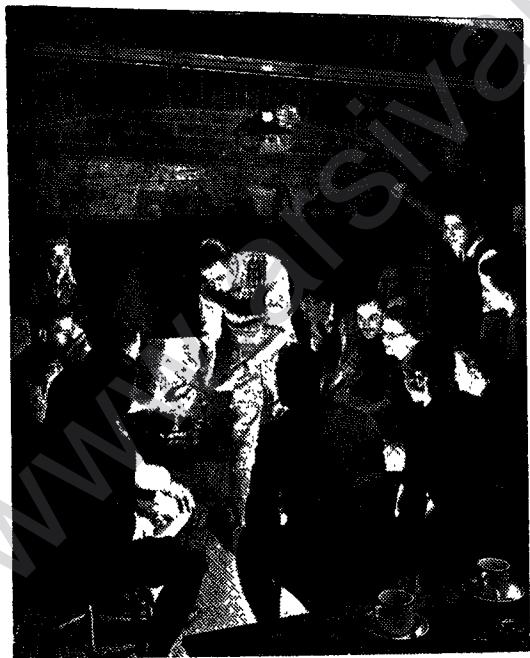

Xelkê Gina-nû bi her awayî hevkariya ordiwa emêrkani dîkin.
Herweki klişe şanî dide kelkevaniyan timobilek li avê derbas dîkin.
xuya kir, hate gund; ew ji kete xanîki, ji xanîyê
mifriza me 50 mîtri dûr. Serbendê mif-
rizê emir dida peyayê xwe û digot: Xwe tev
medinbihina xwe di xwe de bigirin.

Eleman di deriyan re diketin xaniyan û di
penceran re ji wan derdike-
tin. Karê wan eşkere bû, xanî
leşem dikirin da ko eskerên
me yên ko bihatana gund bi-
ketana ser wan.

Eleman heta évarê bi vî
karî mijûl bûn; xanî leşem
kirin.

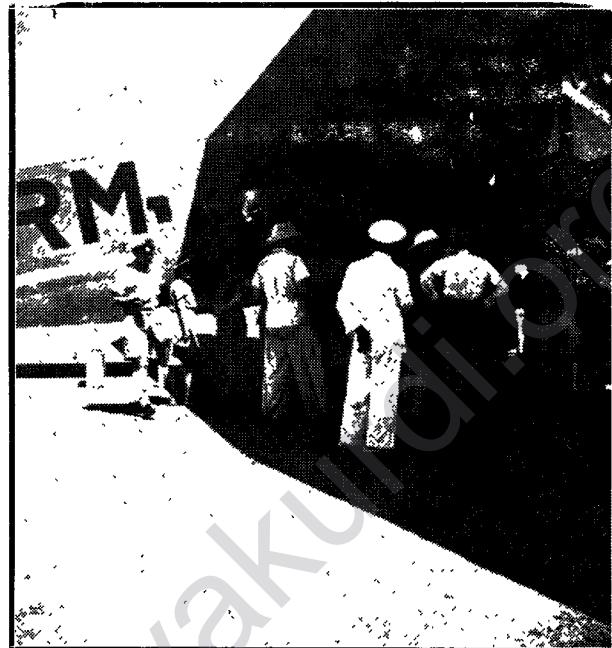
Ji şevê se saet çû bûn; bi-
rek zabîten elemanî hate gund.
Zabit hatî bûn ko îşê peyan
seh bikin. Çawîşê mifrizê Kols-
ki digote serbendê xwe Razof
ko dirêjî wan bikin. Serbend
pê qail bû bû Lê gava hate
bîra wi ko wezîfa wan keşif
bû û diviya bû biblinin bêt ko
hêye ditin ji nû ve emir da ko
herkes di cihê xwe de bimîne
û xwe tev nede. Lê piştî bi-
hînekê gava nobetdar da zanîn
ko eleman nizingiyê li xaniyê
me dîkin herkeşî da tiling û
bombeyen xwe. Dinya severes
bû. Du elemanan bi pileke elek-
triki pêsiya xwe bi ront kirin
û ketin hundir; li dora xwe
fedkirin, berê xwe dan derincê
û hilkişîyan tayê jorîn. Beriya
wan eşkerekî me derketi bû
jor û rê li wan girti bû.

XELKE LONDRE ROJEN CEJINÉ DI GUNDEN DORÉ DE DIBORİNIN

Eskerê me şejderba bi dest, xwe di odekê de veşarti bû. Elemanan piştî ko odeyên din seb kir deriyê oda nobetdar vekirin û ketin-ê. Nobetdarê me bi şejderba xwe her du ji li erdê dirêj kîrin; bêl ko eleman bikarin dest bibine xwe. Deng bi gundi ket. Eskerên me ji penceran de agir dikirin. Elemanan kiri bû ko terka gund bidin. Lé piştî bîhinekê li me zivirin, mîtralyozên xwe danîn û bera xaniyê ko her du hevalên wan tê de hati bûn kuştin, dan. Ürisan li wan vedigirand. Lé halê misfriza rûst di xeferê de bû. Eleman ji wan bêtir bûn; çekén wan ji xurtir bûn. Ji aliye din asêgeha ürisan berdayt bû. Di her derê re dijimin dikart bû bikeviyê. Ji lewre Razof dixwest eskerên xwe ji wi xaniyi bikişine. Nizinglî wi, xantî din hebû; bi diwareki bilind û asê dorgirti. Lé guhastina eskeran ji xaniyê ko ew tê de bûn heta xaniyê din, bi xwe xeterek bû. Ji ber ko rê di bin agirê dijimin de bû. Dijimin ji etlahti ne dida.

Çawîş Kolski yê ko bi fikira serbendê xwe hesiya bû rekma agirê mîtralyozan da rê û xwe gihandexaniyê din. Eskerêndin gava çav bi çawîş kîrin wan ji nemerdî ne kir û di bin barana berikên mîtralyozan de yeko yeko, dido dido dane rê û bi selamettî xwe gihandine çawîş xwe, ji yekl péve. Ew ji bi birîneke sivik ji lingê xwe birîndar bû bû. Dor gîhaştî bû serbend Razof. Razof ji da rê; lê beriya ko bigehe xaniyê nû ket. Çawîş Kolski ber pê çû. Lé Razof beriya ko çawîş bigehe wi rabû ser lingan. Tu tiştî pê ne hati bû. Razof eskerên xwe li xênt û li bexçê belav kîrin û ser ji nû ve xurt bû. Piştîmeren elemanan dihatin. Rewşa ürisan zehmet bû. Elemanan dora xênt digirt. Hin

BALEFIRVANÊN FRANSA ŞEREVANÎ DI EFRÎQA BAKUR DE

peyayên wan ji par re gîhaştî bûn ber dîlwîr û dikirin hilkişin ser û dakevin hewşê. Dido ketin-ê ji. Lé şejderba Kolski ew her du, di cih de bêrîh kîrin. Kuştîyen elemanan ji dehan bêtir bûn. Ji ürisan ji şes peya hati bûn kuştin. Serbend Razof qerara xwe da bû ko ji gund bikişî. Lé çawan û bi çi awayî. Razof plana xwe çekirî bû. Bireki eskeran ji xênt wê derketa û êrîş berdaya dijimin. Birê din ewê di xênt de bimaya û şerî dijimin bikira. Bi vi awayî qeweta elemanan ji wê bi biwa du birna. Birê ko di xênt de bimaya di qula ko birê pêşin dê vekira, terka gund bidaya.

Ji misfriza rûstî pênc esker, serbend û çawîş ma bûn. Serbend Razof û çawîş di xênt de man û her pênc eskeran di tariya şevê de questa pêş kîrin.

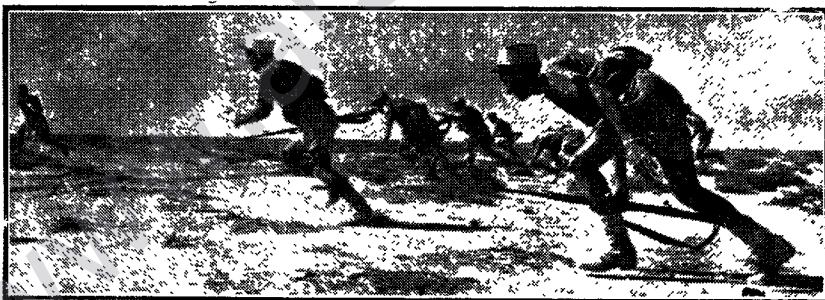
Lê plana Razof ne çû seri. Ji ber ko eskerên ko ji xênt kîsiya bûn li ber dîwîrê xênt li elemanan qelibin û rahiştine hev. Eleman xurt bûn. Razof û Kolski gava ev hal ditin bêgav man, ew ji derketin derive û çûn hawara hevalên xwe. Elemanin di ser dîwîr re dâketin hewşê. Eskerên rûst û elemani di tariya şevê da tevîl hev bû bûn; bi bombayên destan li hev dixistin. Ürisan li ber xwe dida û ji gund dîkişîyan. Heye ko piştî nîv klomîtişîr ewê ji hev veqetiyana. Di vê navê de Razof ket erdê; çawîşîlê zivirî, ket bin çengê wi; lê bêfede. Razof nema xwe tev dida. Rozof miri bû.

Wextê çawîş û her pênc eskerên rûst xwe gîhandî bûn gerekona rûst a pêşin elemanan cendekê Razof ji çek dikirin.

ŞAGIRTEN DIBISTANA WESTPONTE

Westpont dibistana zabitên emêrikani ye Li Emêrikê ji herweki li Ingilteê, xizmeta eskei i, ne mecbûri bû. Lé pişti ko Emêrikê kete ser hikûmeta Emêrikê ji seferberî ilan kir. Ji hingê ve xelkê Emêrikê tev de xwe dane ber darê silehê û kom kom qesta talîmgehan kîne. Klîşa me hin şagirtên dibistana herbiye' şani dide, yê ko di ber fermandarê xwe te diborin.

DI SEHRAYÊN EFRÎQA BAKUR DA QEWEȚEN FRANSİZI
Pişti ko qewetên fransizi yên Efrîqa bakur derbasi aliye hevalbendan bûne, qewetên fransizi di vi şeri de ji oû ve ehemeyiteke mezin girtine. Ew qewetên ha iro di bin fermandarı general Jiro de şerê eleman û talyanen dikin. Lé ji aliye din wan qewetan bi çek dikin. Ji ber ko çekén wan kevin in û bi kéri şerê iro najê. Welê dixuye ko ev qewetên ha pişti ko bi çek bûne ewê berdin elemanen ko li Tûnisê asê bûne. Gelek hêvi heyâ ko ordiwa fransizi ya ko li welêt şikestiye û ji ber elemanan kişiyye, li Tûnisê heyfa xwe ji dijmîne xwe hilîne û daslanine nû bil ser dastanen xwe ên kevnare ve zêde bike. Hêvi ji Xwedê.

Kiriyariya Ronahiyê : 500 qırûşen sürü.

Xwedî û gerinendeyê berpirsiyar : Mir Celadet Ali Bedir-Xan. Şam—Sûriye
Directeur Propriétaire: Emir Djeladet Aali Bedir-Khan. Damas—Syrie